

Mahe jürikuu pakkus nii päikest, lund kui äikest

Ain Kallis

Võrtsjärve elanikele valmistas aprillis peavalu rüüsjää, mis nihutas kohati hooneid paigast. Pildil uudistab Vaiblas jääd Katrin Proovel tütar Keitiga. Foto: Postimees.ee

Et klimatoloogia kuulub loodus- ja täppisteaduste hulka, siis oleks paslik hinne tänavusele aprilli õhutemperatuurile 4,5. Just niisuguse arvu said sünoptikud aprillikuu Eesti keskmiseks temperatuuriks.

Paljud ilmahuvilised panid imeks, et näit oli üle kraadi kõrgem normist ehk pikaajalisest keskmisest. Inimestel püsib ju paremini meeles lähiminevikus kogetu. See, et kuu esimene pool oli 2-3 pügala jagu normist soojem, jäi õieti tähele panemata.

Päevitamine Lõuna-Eestis

Põhjaranniku elanikele võis lausa uskumatuna tunduda, et mitmel päeval sai lõunapoolsemates maakondades päevitada. Õhk soojenes seal 15. ja 16. aprillil ligi 20 kraadini ning ultraviolettkiirguse indeks küündis mõõduka 3,5 näiduni.

Edasi näitas aprill oma tõelist palet. «Poleks see ju õige jürikuu, kui ilm sujuvalt ja kindlalt sooja suunas liiguks,» kommenteeris ilmakäiku sünoptik Taimi Paljak.

Paar päeva pärast soojalainet jahmatas inimesi arktiline külmapahvak. 21. aprillil sadas jälle talviselt lund ja lörtsi. Ida-Eesti mattus paariks päevaks kuni 10-sentimeetrise lumekihi alla.

Vikerkaar ja kõu

Kas see sadu oli eriskummaline? Ei, viimase 20 aasta jooksul pole siinmail vaid neljal korral aprillilund näha saanud. Ometi üllatab jürikuine valge lumevaip ikka uuel ja ootamatul moel. Nagu valitsuski, mida inimesed sarnaselt ilmaga alatasa kiruvad, nägemata positiivseid arenguid. Jürikuist lund võib näiteks lugeda tasuta väetiseks.

Tänavune aprill pakkus paiguti põnevust ka tavainimesele rüüsihüüet Vortsjärve põhjaosas hooneid paigalt, Keila elanikud said 11. kuupäeval imetleda varajast vikerkaart.

Tartumaal möllas aga äike. Vaevalt said õhtused televaatajad poliitikute kemplemist vaadates ohata: «Jumal, sa näed ja ei mürista!», kui kärgataski pikne.

Kui sünoptikud tegid meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis jürikuust kokkuvõtteid, selgus, et kõige soojem oli Võrumaal 5,5°. Märksa jahedam püsis ilm saartel, näiteks Ristnas 3,6°.

Sademeid tuli aprillis keskeltläbi 22 mm, mis teeb vaid 60 protsenti normist. Tallinn jäi seekord päris kuivale oma napilt 6 mm-ga, plaani ületasid vaid Võru ja Viljandi (vastavalt 42 ning 36 mm). Nii et oli soojapoolne kuiv aprill.

Mõõdukalt soe lehekuu laseb roheluse valla

Ühe meeskoorilaulu sõnad ütlevad: «Mai päikese tõi, tegi südame suvele lahti.» Tänavusele maikuule langeb siiski rohkem leheetooja roll, mille annab kevadkuule ka rahvapärane nimetus lehekuu.

Setud teadsid veel kui Jüri toob rohelise, siis Mai sööb selle ära. Sel aastal jürikuu küll midagi söödavat lauale ei pakkunud, isegi Lõuna-Eestis tulid põõsastele lehed alles mõned päevad tagasi.

Tori rahvatarkuse järgi pidavat sooja aprilli järel tulema külm mai.

Geofüüsik Jüri Kadaja on uurinud enam kui sajandi lõikes seoseid aprilli ja mai temperatuuride vahel Tartus. Kadaja järeldas tulemustest, et üldiselt võiks maheda jürikuu järel oodata ka soojemat lehekuud.

Samas on huvitav, et just viimasel 15 aastal tosina jagu aprillikuid on juhtunud olema soojad või mahedad, samas kui maid tõid enamasti jahedaid ilmu.

Sünoptikud ennustasid aga maiks viimase mitme aasta keskmise lähedast õhutemperatuuri, lõuna ja ida pool võib pisut soojem olla. Sademeid näevad ilmatargad ette normi piires.

Seega ei paku tänavune lehekuu põrutavat 30-kraadist kuumust, nagu oli 1995. aastal, ega poole sajandi tagust ligi 9-kraadist külma.